

סילבוס לקורס: חברה משטר ותרבות בימי הביניים

Introduction to Medieval History

ד"ר נעמה כהן-הנגבי

קורס מס': 0621130103 שנת לימודים: תשע"ז סמסטר: ב היקף שעות: 4 לתואר: ראשון

השיעורים יתקיימו ביום ב' 12:00 - 16:00

שעת קבלה: גילמן 375 בימי ב' ב 10:00 או בתיאום מראש

טלפון:

דוא"ל: naamaco@post.tau.ac.il

דרישות קדם ודרישות נוספות: אין

חומר קריאה: כמפורט בתכנית השיעורים

תיאור הקורס

התרגיל יתמקד בימי הביניים התיכונים והמאוחרים למן סופה של המאה ה 11 ועד למאה ה 15. נעסוק בהתגבשות החברה והשדרות בתקופה זו, בתהליכי עיור ובמוסדות הפוליטיים, הדתיים והכלכליים המתגבשים. נבחן תופעות תרבותיות ואינטלקטואליות מרכזיות וכן נעסוק בפרקטיקות דתיות ורוחניות בולטות. כקורס יסודי, הקורס יבקש להעניק גישה בסיסית להיסטוריה של ימי הביניים והיכרות עם סוגיות מרכזיות בה, בד בבד עם הקניית מיומנויות בסיסיות לקריאת מקורות מהתקופה.

דרישות הקורס

בקורס חובת נוכחות מלאה הכוללת השתתפות בכיתה, הגשת שתי עבודות במהלך הקורס, והשתתפות בסיוור

שיעור ב 18.4.

הגשת עבודה ראשונה 24.4.

הגשת עבודה שניה 5.6.

בחינה מסכמת 14.7

יש לכלול פירוט מרכיבי ציון הקורס ואופן שקלול הציון הסופי.

נוכחות והשתתפות פעילה (כולל סיוור) 40%

ציוני עבודות 20%

ציון בחינה מסכמת 40%

תכנית השיעורים :

מס' השיעור	תאריך	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	20.3	ההתפשטות האירופית ומסעי הצלב		
2	27.3	הכנסייה ככוח פוליטי והשלטון החילוני		
3	3.4	מערך החיים הנוצרי במאות ה- 11 וה- 12		
4	18.4	סיור בכנסיית הקבר		
5	24.4	תרבות פוליטית בימי הביניים התיכונים ואידיאל האבירות	הגשת עבודה ראשונה	
6	8.5	חברה וכלכלה בימי הביניים התיכונים		
7	15.5	עיור ומיסוד שלטוני- מפנה המאה ה 13		
8	22.5	תרבות אינטלקטואלית במאה ה 12		
9	29.5	סכולסטיקה והטפה		
10	5.6	חיים רוחניים חדשים	הגשת עבודה שניה	
11	12.6	דת ורוחניות נוצרית ציבורית		
12	19.6	משבר המאה ה- 14- המגיפות והסכיזמה		
13	26.6	התקוממויות, קריאת תגר ומלוכה במאה ה- 15		

הערה: סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכיתה.

ביבליוגרפיה

- 20.3 ההתפשטות האירופית ומסעי הצלב
קריאה בשתי גרסאות לנאום האפיפיור אורבן השני הקורא ליציאה למסע הצלב הראשון (1095).
- 27.3 הכנסייה ככוח פוליטי והשלטון החילוני
מקורות: הזרמת אינווסטיטורה חילונית, אגרת הנרי הרביעי לאפיפיור גרגוריוס השביעי
- קריאת רקע: ריצ'רד ו. סאות'רן, "כנסייה וחברה", מתוך גאולה וכוז לתולדות הנצרות בימי הביניים, עורך אביעד קליינברג (תל אביב: ספרי תל אביב, 1999), עמ' 14-19.
רוברט ברטלט, התהוותה של אירופה: כיבוש, יישוב ותמורות תרבותיות 950-1350 (ביאליק, 2015), עמ' 15-33.
- 3.4 מערך החיים הנוצרי במאות ה-11 וה-12
מקורות: מתוך התקנון של בנדיקטוס מנורסיה ועל אודות המסדר הסיסטריאני.
קריאה: ריצ'ארד ו. סאות'רן, "הסדרת החיים הנוצריים", תרגום דנדן מטיוק מתוך R.W. Southern, *The Making of Middle Ages* (London: Hachinson & Co., 1970), pp. 115-162.
- 18.4 סיור בכנסיית הקבר
קריאת הכנה:
קטע מתוך ההיסטוריה של המזרח ליעקב ויטרי
יהושע פראוור, "הנצרות בין ירושלים-של-מעלה וירושלים-של-מטה", בירושלים לדורותיה, (ירושלים תשכ"ט), עמ' 179-192.
איוון פרידמן, "שאלו שלום ירושלים"- מבט פוליטי על מקום קדוש משא ומתן ותעמולה בחוזה תל עג'ול-יפו (1229), בלראות ולגעת: עליה לרגל ומקומות קדושים ביהדות, בנצרות ובאסלאם מחקרים לכבוד אורה לימור בעריכת יצחק חן ואיריס שגריר (האוניברסיטה הפתוחה, 2011), עמ' 231-247.
- 24.4 תרבות פוליטית בימי הביניים התיכונים ואידיאל האבירות
מקורות מתוך: ג'ון סולסברי על הגוף הפוליטי, אלפונסו העשירי על המלך הטוב, פואמה של מארי דה פראנס
קריאה: מארק בלוך, "הפיאודליזם האירופי", בתרגומו של גדי אלגזי
Marc Bloch, "Feudalism," (1932), in *Encyclopedia of Social Sciences*, Edwin R. A. Seligman and Alvin Johnson eds. (1960), vol. 6, pp. 203-210.
- 8.5 חברה וכלכלה בימי הביניים התיכונים
מקורות- ירידים ובית האחוזה
Chris Wickham, *Medieval Europe* (New Haven: Yale University Press, 2016), 121-140, 271-273.
- 15.5 עיור ומיסוד שלטוני- מפנה המאה ה-13
מקורות- גילדות, מגנה קרטה והועידה הלטרנית הרביעית

Steven A. Epstein. *An Economic and Social History of Later Medieval Europe, 1000-1500*
(Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 100-128.

22.5 תרבות אינטלקטואלית במאה ה-12

מקור: קטע מתוך היסטוריה של אסונות של אבלאר, ברנר מקליירבו על אבלאר
ביוגרפיות של גראטיאנוס, פטרוס לומברדוס, גררדוס מקרמונה, יעקב מונציה, ברגונדיו מפיזה משפחת אבן תיבון.

29.5 סכולסטיקה והטפה

מקורות: מסמך הקמת האוניברסיטה בפריז, קטע מתוך חיבור על החטאים והמעלות של גיום פרלדוס, מתוך הויטה של
דומיניקוס הקדוש

5.6 חיים רוחניים חדשים

המשך דיון דומיניקוס הקדוש, ויטה של פרנסיסקוס הקדוש ומכתביה של קלרה מאסיזי
Richard Kieckhefer, "Major Currents in Late Medieval Devotion," in *Christian Spirituality: High
Middle Ages and Reformation*, ed., Jill Raitt (New York, Crossroad, 1987), 75-108.

12.6 דת ורוחניות נוצרית ציבורית

מקורות: מזמורים מתוך הקנטיגה לסנטה מריה וקטע מתוך המחזה 'כלאדם'
קריאה: קרוליין ביינום, "פסלים בוכים ולחם מדמם: מעשי נסים בימי-הביניים המאוחרים," *זמנים* (חורף, 2009) 105:
4-15

19.6 משבר המאה ה-14 - המגיפות והסכיזמה

מקורות: בוקאצ'יו על המגיפה בפירנצה, קתרינה מסיינה על הסכיזמה ומאבק הקרדינלים

26.6 התקוממויות, קריאת תגר ומלוכה במאה ה-15

מקורות: מתוך הכרוניקות של פרואסאר, דמותו של לואי התשיעי והגיגות נישואין של בית המלוכה בקסטיליה